

ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

THE SPECIAL ASPECTS OF THE ACTIVITIES OF INSURANCE COMPANIES ON THE FINANCIAL MARKET OF UKRAINE IN THE CONDITIONS OF MARTIAL LAW

У статті розглянуто ключові особливості функціонування національної страхової діяльності на фінансовому ринку в умовах військового стану. Обґрунтовано, що ефективне існування страхового ринку виступає важливим, пріоритетним напрямом розвитку української економіки, оскільки забезпечує страховий захист страхувальників, підвищує фінансову стійкість та стабільність, а також акумулює великі об'єми капіталу трансформуючи у потужне джерело інвестицій. Розглянуто основні програми страхування військових ризиків та розроблено SWOT-аналіз діяльності страхових компаній на ринку під час військових дій. Проаналізовано основні показники діяльності страхових компаній, кількісні в більшій мірі відповідають нормованим показникам, в свою чергу функціональні та інституційні характеристики, на практиці не відповідають реальним потребам економіки, тому нові виклики та можливості, які відбулися протягом останніх років сприяли ще більшому запровадженню цифрових процесів в їх діяльності.

Ключові слова: страхування, ризик, страхові послуги, страховик, Insur-технології, фінансовий ринок.

The article deals with key features of the functioning of the national insurance activity on the financial market in the state of martial law. It is substantiated that the effective existence of the insurance market is an important direction for the development of the Ukrainian economy that should be prioritised as it provides insurance protection for policyholders and increases financial stability and safety, while also accumulating large stocks of capital, transforming it into a powerful source of investment. The main military risk insurance programs and their features were evaluated and a SWOT analysis of the activities of insurance companies on the market during military operations was carried out. The main indicators of the activity of insurance companies have been analysed, which showed the quantitative indicators to a greater extent corresponding to the standardised indicators, however, as a result of military actions, there was a significant drop in the volume of insurance payments, so already in March 2022, for the vast majority of insurers, this indicator constituted 50–90% of the same period in 2021 year; the research also indicated functional and institutional characteristics not corresponding to the real needs of the economy, therefore, new challenges and opportunities that have occurred in recent years have contributed to an even greater implementation of digital processes in their activities. The authors analysed the structure of assets that represent the insurance reserves of Ukrainian insurance companies, and established that bank deposits are the most attractive and reliable financial instruments for insurers. It has been substantiated that at this stage of the development of the insurance market, the use of the above-mentioned tools really helps insurers save funds and protect them from inflation, but it does not serve as a means of real growth of the company's funds in the same way that, for example, investing assets in shares could contribute to this. The special characteristics of insurance payments during military operations and key obstacles in the work of insurance companies after the introduction of martial law are examined. The positive and negative aspects of the introduction of InsureTech are studied and the main types of insurance products that are implemented using the online format are highlighted. It was concluded that insurance companies as participants in the financial market should form an effective system of internal control, corporate governance, risk management, define their strategic goals and, based on this, form their own business model that will take into account the current conditions.

Key words: insurance, risk, insurance services, insurer, Insur-technologies, financial market.

УДК 368:336.7

DOI: <https://doi.org/10.32782/infrastructure71-44>

Чуницька І.І.

д.е.н., професор,
професор кафедри фінансових ринків
та технологій,
Державний податковий університет

Богрінювцева Л.М.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,
Національна академія статистики,
обліку та аудиту

Chunytzka Iryna

State Tax University

Bohriniovtsava Liudmyla

National Academy of Statistics,
Accounting and Audit

Постановка проблеми. Війна, що триває в Україні, продовжує спричиняти значні руйнування і завдавати шкоди інфраструктурі та майну, як результат, посилюються кризові явища в національній економіці. В таких умовах звичайне функціонування фінансової системи нашої держави стало неможливим і виникла гостра потреба у швидкому реагуванні на вплив зовнішніх факторів для відновлення її життєздатності. До основних способів для попередження та мінімізації ризиків традиційно належить страхування. Разом з тим, військові дії вносять безпосередні корективи у сферу діяльності страхових компаній. Саме тому, вітчизняним страховикам довелося діяти швидко, щоб зберегти власний бізнес та задовольнити потреби клієнтів. Хоча повний масштаб економічної шкоди, спричиненої війною в Україні,

ще належить розкрити, на сьогодні, вже відчутно низку безпосередніх наслідків для страхової галузі. Як результат, об'єктивно виникає необхідність у дослідженні нових особливостей та правил функціонування національних страховиків на фінансовому ринку в умовах воєнного стану, що зумовлює високу актуальність даного дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Враховуючи новизну теми діяльності страхових компаній в умовах військового часу, розкриття даного питання є досить поширеним у наукових дискусіях серед аналітиків, експертів, урядовців та науковців, разом з тим, на сьогодні, ще є недостатньо висвітленим. Серед вітчизняних науковців, варто виділити праці, які присвячені дослідженню проблематики страхової діяльності в умовах війни, таких вчених, як: Базилевська Н.,

Внукова М., Діденко С., Маслій О., Могилова А., Чернишова О., Чорновол А. та інші. Окрім того, дослідження функціонування страхових компаній в умовах військового конфлікту відбувається на різних інформаційних порталах, зокрема: Вокс Україна, Finbalance, Forinsurer та інші. Проведення аналізу впливу ризику воєнних дій на страховий ринок Європи займається Міжнародна організація зі страхування та перестраховування (Insurance Europe).

Постановка завдання. Метою є виявлення основних тенденцій діяльності страхових компаній на фінансовому ринку України після запровадження воєнного стану, у контексті аналізу ключових досягнень і проблем, якими вони супроводжуються, та визначення на цій основі перспектив діяльності страховиків у післявоєнний період.

Виклад основного матеріалу дослідження. Військовий стан в Україні є тимчасовим обмеженням прав і свобод громадян, який впливає на діяльність всіх галузей економіки, не виключенням стала й страхова діяльність. Залежно від того, які обмеження встановлені під час військового стану, страхові компанії можуть зазнавати різних викликів і потребувати змін у своїй діяльності.

Військовий стан призводить до збільшення ризику для страхових компаній, які продовжують свою діяльність. Це відбувається через збільшення військової активності, зростання кількості травм та матеріальних збитків, а також зменшення попиту на страхові послуги. У залежності від характеру воєнних дій та обмежень, які встановлюються, страхові компанії можуть реагувати різними способами. Наприклад, компанії можуть припинити надання страхових послуг на території,

де військовий стан оголошено, або збільшити вимоги до страхувальників та обмежити виплати за страхові випадки. Проте, як правило, страхові компанії мають певний рівень стійкості до викликів, що виникають у зв'язку з військовим станом, тому що вони мають досвід роботи в умовах надзвичайних ситуацій та мають відповідні механізми для управління ризиками.

Тому, доцільним, буде привести аналіз, результатів опитування, який був проведений Національним банком України (рис. 1), про стан діяльності страхових компаній в перші місяці війни.

Так, станом на березень 2022 року, більшість страховиків швидко та ефективно відреагували, та продовжили працювати евакуювавши своїх співробітників у більш безпечніші регіони, при цьому надавши персоналу можливість віддаленої роботи. Лише 5%, стабільно продовжували свою діяльність, переважно це центральні та західні області. Більше половини, мали певні труднощі, 27% змогли частково відновити роботу та 10% не змогли відновити операційну діяльність.

У зв'язку з тимчасовою окупацією території, цілковитим знищенням об'єктів нерухомості, вимушеним переміщенням суб'єктів бізнесу, в результаті, відбувається скорочення кількості центрів обслуговування клієнтів страховиків, на сьогодні, доволі складно кількісно оцінити отримані збитки на страховому ринку, проте вони є досить значними.

Насамперед, результатом воєнних дій, стало значне падіння обсягів страхових платежів, так вже в березні 2022 року у переважній більшості страховиків даний показник становив 50–90% у порівнянні з аналогічним періодом 2021 року.

Рис. 1. Результати опитування страховиків-учасників Асоціації «Страховий бізнес» щодо можливості ведення страхової діяльності в умовах військового стану, станом на березень 2022 р.

Джерело: побудовано авторами за даними [3]

Проаналізуємо динаміку страхових премій та страхових виплат у 2021–2022 роках (рис. 2).

З рис. 2 видно, що спостерігається тенденція до зниження загальних обсягів страхових премій, яка скоротилась майже на третину, співмірно й скоротились обсяги страхових відшкодувань, що можна пояснити, перш за все, зниженням частки заявлених випадків КАСКО та ОСЦПВ.

Найбільший спад спостерігався протягом першого кварталу 2022 року, на початку повномасштабного вторгнення, в 2 кварталі 2022 року, також відбулося скорочення, проте вже не таке стрімке, що є результатом успішної адаптації та налагодження своєї роботи страховими компаніями.

Аналіз структура страхового портфеля за I півріччя 2021–2022 років представлено на рис. 3.

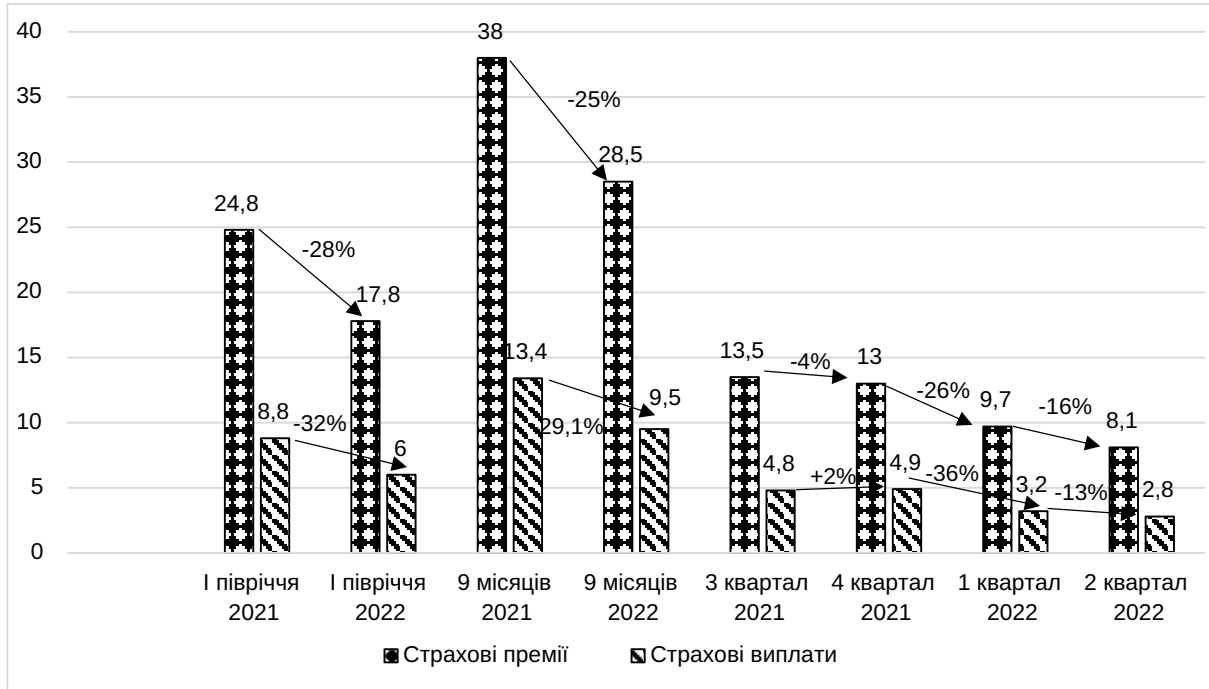

Рис. 2. Динаміка страхових виплат протягом 2021–2022 р., млрд грн

Джерело: побудовано авторами за даними [4]

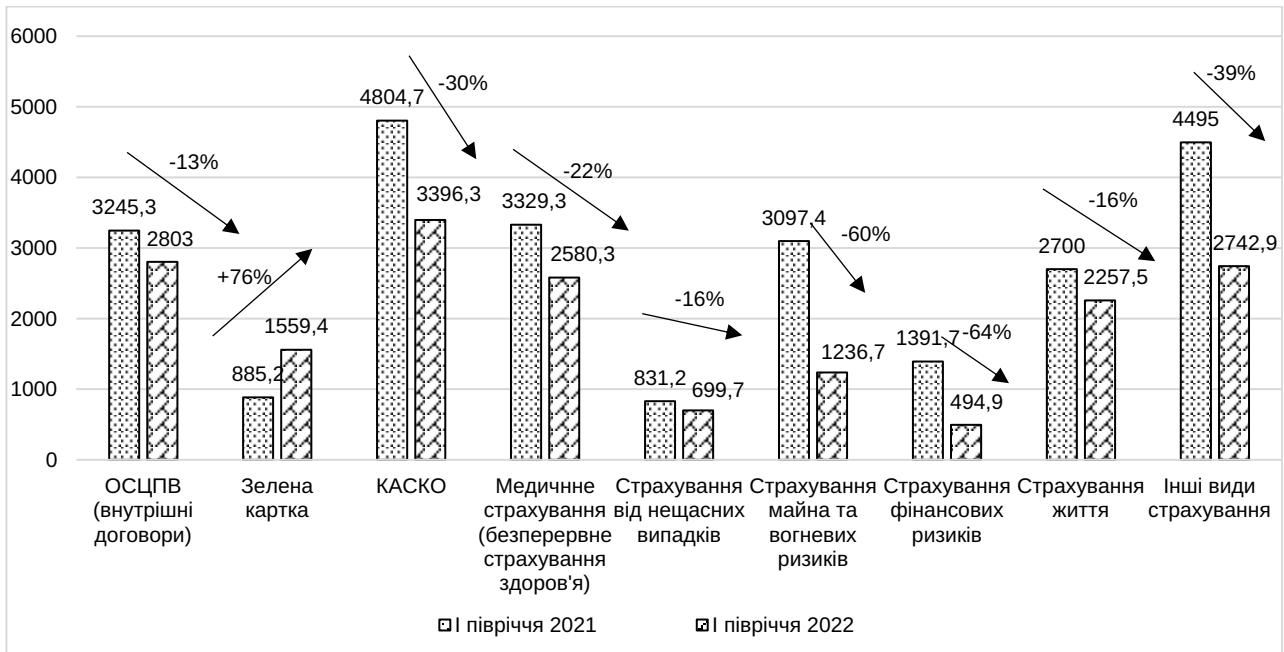

Рис. 3. Структура страхового портфеля за I півріччя 2021–2022 р., млн грн

Джерело: побудовано авторами за даними [4]

Значне скорочення обсягів відбулось у страхуванні майна та вогневих ризиків – 60%, фінансових ризиків – 64% та страхування КАСКО – 30%. В свою чергу, ключовим драйвером підтримки страхового бізнесу стало укладення договорів «Зелена картка», де приріст відбувся на 76%, та незначні спадні тенденції у страхуванні від нещасних випадків та ОСЦПВ.

Страхові компанії є одними з найбільш конкурентоспроможних та динамічних установ на фінансовому ринку, які здатні акумулювати кошти юридичних та фізичних осіб, а потім перетворювати їх в інвестиційний капітал. Інвестиційна діяльність страховиків є основою їх діяльності, адже вдало сформований інвестиційний портфель дозволяє отримувати прибуток, а також збільшувати власні страхові резерви.

Тому, наступним за доцільне вважаємо розглянути активи, якими фактично представлені резерви страховиків протягом останніх років (табл. 1).

За даними таблиці можемо побачити, що за видами інвестицій лідируючі позиції займають банківські депозити, частка яких протягом досліджуваних 2017–2022 років залишається в порівнянні з іншими показниками на досить високому рівні, а саме 22–35%. Так, загальна сума депозитів за підсумками I півріччя 2022 року у порівнянні із аналогічним періодом 2021 року зросла на 39,9%, зокрема з 8746, 1 млн. грн. до 12238,2 млн. грн. Таким чином, можемо підвести підсумок, що найбільш інвестиційно привабливими та надійними фінансовими інструментами для страховиків виступають банківські депозити. Проте варто зауважити, що з погляду стратегічного розвитку присутність посередницької структури у інвестиційній

діяльності може значно зменшити сукупний інвестиційний прибуток.

Масштаби наслідків війни вказують на центральну роль, яку має відігравати світова страхова індустрія, у реагуванні на дані події. Страхування є основною складовою стійкого суспільства, забезпечуючи захист у найгіршому випадку та підготовку до ризиків, які можуть виникнути у майбутньому. Саме тому продуктів і послуг, що надаються страховим сектором, має бути достатньо для вирішення даних завдань. Загалом структура договорів страхування кожної страхової компанії має індивідуальний характер. У різних страхових компаніях вирішення питань щодо настання страхових випадків у результаті військових дій, відрізняються в кожному конкретному випадку, а тому кожен окремий договір страхування вимагає уважного вивчення всіх його пунктів.

Варто зауважити, що введення воєнного стану не може бути підставою для відмови у здійсненні страхового відшкодування за діючим договором страхування. При цьому варто чітко розуміти, що основним фактором є саме наявність причинно-наслідкового зв'язку між військовими діями і конкретними втратами понесеними страхувальником [2]. Отже, настання страхового випадку на території, яка була тимчасово зайнята після 24 лютого 2022 року, не повинно бути підставою для відмови у здійсненні страхового відшкодування. Так само тимчасова окупація нових територій не повинна впливати на дійсність договору страхування щодо об'єктів, розташованих на такій території.

Досліджуючи перешкоди, які виникали у роботі страхових компаній після введення воєнного стану, можемо визначити, що для ризикових видів страхування особливим викликом

Таблиця 1

Структура активів, якими фактично представлені страхові резерви страховиків України, %

Структура активів	2017	2018	2019	2020	2021	1 півріччя 2022
Активи, визначені ст. 31 Закону України «Про страхування», у т.ч.:	100	100	100	100	100	100
Грошові кошти на поточних рахунках	7,6	7,3	7,1	5,0	5,0	5,8
Банківські вклади (депозити)	33,9	28,0	32,0	25,0	22,0	21,3
Банківські метали	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Нерухоме майно	7,4	7,4	9,2	10,0	8,0	9,1
Акції	18,4	12,5	8,4	7,5	7,2	7,7
Облігації	2,5	2,2	2,1	2,3	2,4	2,2
Іпотечні сертифікати	0,2	0,2	0,1	0,02	0,02	0,02
Цінні папери, що емітуються державою	18,2	19,4	21,6	25,0	35	31,1
Права вимоги до перестраховиків	11,2	13,3	11,9	15,5	10,0	12,6
Інвестиції в економіку України за напрямками, визначеними КМУ	0,3	2,8	3,8	3,5	3,7	3,4
Інші активи	0,2	0,1	0,1	0,18	0,1	0,1

Джерело: складено авторами за даними [11]

постало питання правильної організації процесу врегулювання страхових випадків у тих зонах, де продовжуються активні бойові дії або ж тих, які потрапили під тимчасову окупацію, за рахунок відсутності можливості виклику представників поліції на місце ДТП, проведення огляду транспортних засобів, та наступного складання і належного оформлення оригіналів документів з метою здійснення страхового відшкодування. В той же час, для страховиків, що займаються страхуванням життя, визначальним стало суттєве зниження страхових платежів та деякі обмеження діяльності, викликані проблемами організаційної комунікації і роботи співробітників, а також важкодоступним або неможливим доступом до офісів й оригіналів документів. Таким чином, процес здійснення страхових виплат відбувався довше, а його здійснення є більш складним, особливо у випадках, пов'язаних зі смертю застрахованих осіб на тимчасово окупованих територіях.

Варто відзначити важливу роль держави у врегулюванні проблем, що, на сьогодні, виникли на страховому ринку. Національним банком України,

як основним регулятором страхового ринку, були розроблені та представлені рекомендації [6], що стосувались спрощення процедури врегулювання страхових випадків, за допомогою використання електронних документів, їх копій, якщо неможливо чи ускладнено отримати оригінали, або ж використання інших засобів дистанційного врегулювання страхових випадків на період воєнного стану.

Можемо провести SWOT-аналіз діяльності страхових компаній в умовах воєнного стану (рис. 4).

У зв'язку з військовими діями, підвищується попит на продукти страхування, що пов'язані з ризиком виникнення небезпечних ситуацій, які можуть призвести до збитків або збільшення витрат на медичну допомогу. Страхування військових ризиків – відносно новий в Україні страховий продукт, адже воєнні ризики переважно мали винятковий характер при страхуванні громадян та відповідно їхнього майна. Зазвичай попит на такі страхові продукти був лише від тих компаній, які, наприклад, беруть участь у міжнародних перевезеннях вантажів, і маршрути яких проходили поблизу гарячих точок. Прикладом є синдикат

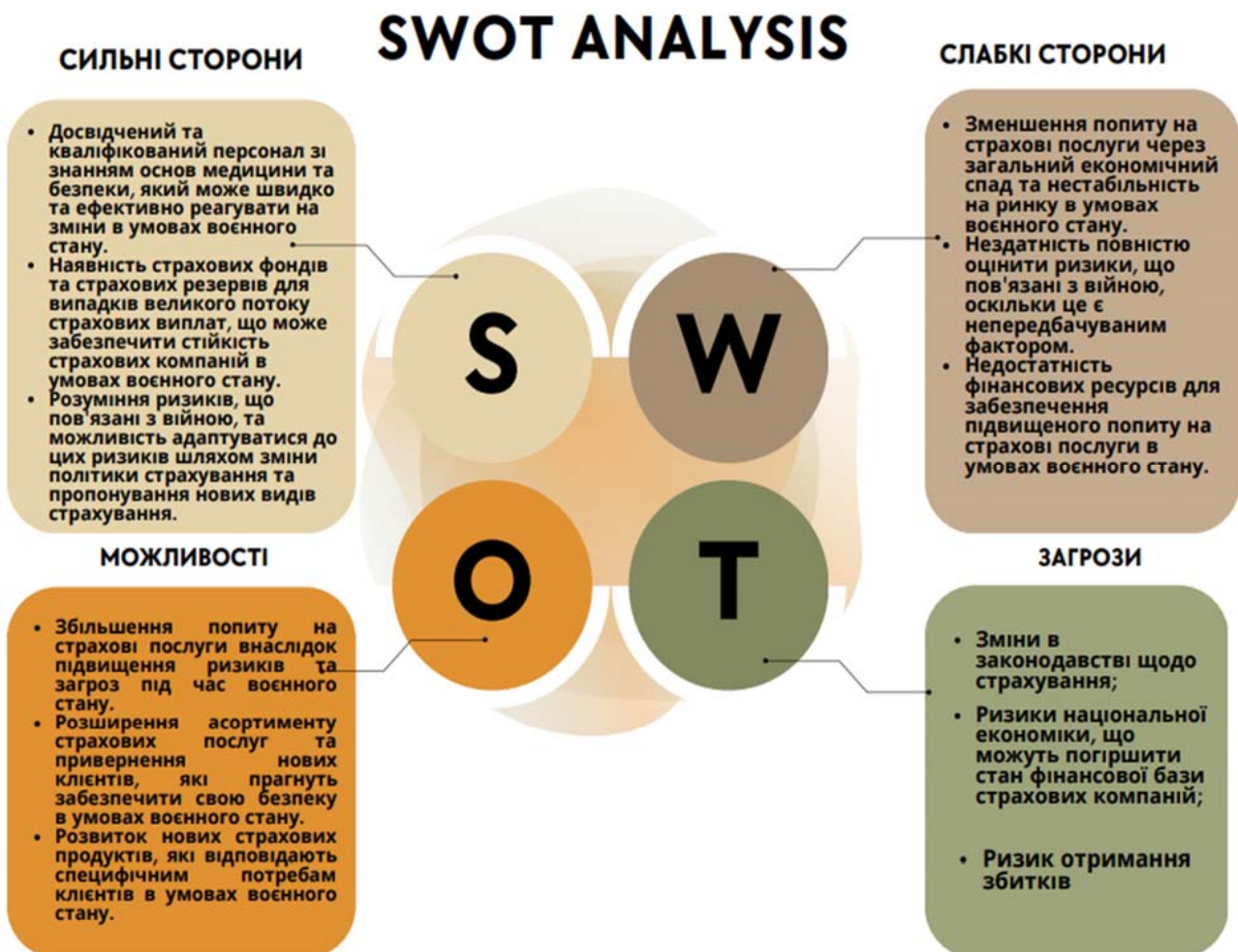

Рис. 4. SWOT-аналіз діяльності страхових компаній в умовах воєнного стану

Джерело: розроблено та побудовано авторами

Lloyd's, який приймає такі ризики, при тому на Україну в ньому припадає менше 1% [1].

Разом з тим, війна внесла свої корективи, купуючи страхове покриття, виникає все більша необхідність у внесенні воєнних ризиків до переліку страхових подій. Зокрема, близько десяти вітчизняних страхових компаній, на сьогодні, вже пропонують продукти з покриттям військових ризиків, це такі компанії, як: ARX, «Метлайф», ІНГО, «Універсальна», Княжа Vienna Insurance Group», СГ ТАС, ВУСО. Деякі програми цих компаній наведено у табл. 2.

Таким чином, в процесі адаптації до умов сьогодення, страховим компаніям важливо застосувати у своїй діяльності технологічні розробки для пропозиції нових страхових послуг. Так, діючи в даних умовах, страховики інтегрують технології у свій власний бізнес та онлайн-канали, впроваджуючи електронні формати полісів й надаючи розподілені послуги з дистанційного врегулювання претензій. Варто підкреслити, що протягом останніх років така тенденція продовжує зростати, що пов'язано, насамперед, з пандемією, війною, що, в свою чергу, викликає бажання в потенційних страхувальників знизити

ризик небезпеки при відвідуванні офісів страхових компаній чи відсутності можливості прийти взагалі [5]. В свою чергу сучасні цифрові технології стимулюють розвиток національної економіки, допомагають швидко адаптуватись в мінливому середовищі, продовжувати втримувати конкурентні позиції та сприяють ефективній роботі в умовах складного періоду.

Можемо виокремити, ключові види страхових продуктів, які реалізуються за допомогою онлайн формату, це КАСКО, автостраховання (ОСЦПВВНТЗ), «Зелена карта», добровільне медичне страхування, туристичне страхування, тощо. Зокрема, автостраховання та «Зелена картка» займають лідируючі позиції у контексті впровадження цифрових технологій [3].

Страховики активно впроваджують InsureTech, які сприяють швидкому та якісному знаходженню найоптимальнішого рішення за допомогою використання ІТ-технологій. Впровадження InsureTech дозволяє задовольнити потреби страхувальників щодо можливості отримання послуг без зайвих контактів, що є беззаперечно актуальним як в період пандемії у світовому просторі так і у період військових дій в нашій державі [9].

Таблиця 2

Програми страхування військових ризиків від страхових компаній України

Страхова компанія	Програма страхування	Розмір покриття	Щомісячний внесок	Особливі умови / обмеження
Uniqа	КАСКО	В разі, якщо СТО не будуть працювати, розмір буде розраховано на основі середньоринкової ціни ремонту авто аналогічного типу	-	Отримання грошового відшкодування на індивідуальний рахунок, у випадку відсутності можливості проводити ремонт на СТО.
ІНГО	страхування від нещасних випадків тільки для цивільних осіб, якщо вони не перебувають на територіях активних бойових дій	30 000 – 100 000 грн. за ризиком смерті та травмування	-	-
ARX	«Бронезахист»	до 4500 грн.	від 125 грн	Відсутність будь-яких обмежень стосовно військових ризиків та травм, розгалужений віковий діапазон та доступний термін
Арсенал Страхування	КАСКО «All risks»	10% від повної вартості з військових ризиків	-	Страхове покриття застосовується до всіх хто керує т/з, лише за умови, що все відповідно до чинного законодавства; відсутність обов'язкового медичного огляду; страхова сума є неагрегованою
VUSO	КАСКО Patriot	від 6 965 до 29820 грн	30 грн в день	Відновлення авто внаслідок військових дій на загальну суму до 10% від його вартості, ремонт в разі протиправних дій третіх осіб, в наслідок стихійних лих, нападу тварин, пожеж, виплат при викраденні чи знищенні автівки

Джерело: складено авторами за даними [8]

До основних переваг, які отримає страховий ринок від впровадження InsurTech можна віднести наступні [10]:

- зниження витрат та економія часу;
- пом'якшення негативних наслідків шахрайства, особливо в області, як перевірка персональних даних клієнтів;
- спрощення андеррайтингових процесів з автоматичним сортуванням та асиміляції інформації;
- втілення інноваційних продуктів та послуг в «розумних контрактах»;
- ефективне розслідування претензій, з використанням технології уникнення можливості розбіжностей між учасниками виконання контактів.

Основними технологіями, які сприятимуть удосконаленню та більш ефективній діяльності страхових компаній є:

- мобільні додатки для страхування – вони дозволяють клієнтам купувати страхові поліси, сплачувати рахунки, вносити зміни в поліс і звертатися до служби підтримки, у всіх випадках, не виходячи з дому;
- технології розпізнавання зображень та відео – можуть використовуватися для оцінки збитків. Наприклад, у разі ДТП клієнт може надіслати фото автомобіля та пошкоджень за допомогою мобільного додатка, а додаток буде використовувати технологію розпізнавання зображень, щоб визначити ступінь пошкоджень;
- використання блокчейн – може забезпечити високу ступінь безпеки та автентифікації даних. Наприклад, за допомогою блокчейну можна перевірити достовірність даних про автомобіль та його власника, що дозволить запобігти шахрайству та зловживанню. Це особливо важливо в умовах військового конфлікту, коли інформація може бути використана для шахрайства або відстеження власників майна;
- використання аналітики даних – дозволяє страховим компаніям аналізувати дані про своїх клієнтів та їх поведінку, щоб зрозуміти їх ризики та потреби та запропонувати оптимальні страхові рішення;

- використання штучного інтелекту та машинного навчання – дозволяє страховим компаніям автоматизувати процеси оцінки ризиків та видачі полісів. Наприклад, система може самостійно виконувати аналіз даних та приймати рішення про видачу полісу, що зменшить час та збільшить ефективність процесу.

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, можемо зробити висновок, що у післявоєнний період вітчизняні страхові компанії будуть приділяти значну увагу саме забезпеченню власної фінансової стійкості. Адже, з великою ймовірністю, у зв'язку з втратою приміщень, обладнань, авто, житлових будинків тощо, які виступають потенційними об'єктами страхування, а також

падінням рівня життя та доходів потенційних страхувальників, виникне така ситуація, через яку витрати на страхові продукти та послуги будуть дещо недоцільними у порівнянні з іншими першочерговими потребами, та виступатимуть таким собі елементом «розкоші» у повоєнний період. Також можливими є зміни у пріоритетності тих чи інших видів страхування, зокрема особлива увага, враховуючи складну ситуацію, буде належати добровільному медичному страхуванню, КАСКО, банківському страхуванню (іпотека, від нещасних випадків, застава).

Щодо діяльності страхових компаній на фінансовому ринку, то варто зазначити, що ефективно розміщення коштів страхових резервів та формування інвестиційного портфелю страховика має важливе значення на фінансовому ринку кожної країни, особливо в період нестабільності та кризових явищ. Вітчизняні страхові компанії зустрічаються з труднощами в інвестиційній діяльності вже на етапі вибору фінансових інструментів і наповнення страхових резервів. Страховики приймають рішення щодо досягнення інвестиційних цілей шляхом вибору найризикованіших видів інвестицій і при цьому розміщують свої кошти на поточних рахунках і в банківських депозитах. Наразі використання цих інструментів дійсно допомагає зберегти страховиками кошти та захистити їх від інфляції, але це не служить засобом реального зростання коштів компанії так, як би до прикладу, цьому могли посприяти вкладання активів в акції. Страхові компанії як учасники фінансового ринку мають сформувати ефективну систему внутрішнього контролю, корпоративного управління, управління ризиками, визначити свої стратегічні цілі і на основі цього сформувати власну бізнес-модель яка буде враховувати умови сьогодення.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ОПИС:

1. Непробивний поліс: що відбувається з воєнним страхуванням в Україні. І кого воно може «захистити». Спец проєкт mind. *Сучасний літопис українського бізнесу*. URL: <https://mind.ua/publications/20245020-neprobivnij-polis-shcho-vidbuvaetsya-z-voennim-strahuvannyam-v-ukrayini> (дата звернення: 18.12.22).
2. Що змінюється у страхуванні в умовах воєнного стану? European Business Association. URL: <https://eba.com.ua/shhozminuyetsya-u-strahuvanni-v-uovahvoennogo-stanu> (дата звернення: 24.02.2023).
3. Черняхівський В. План Маршалла для українського страхового ринку. *НВ Бізнес*. 2022. URL: <https://biz.nv.ua/ukr/experts/yak-vplinula-viyna-na-strahoviy-rinok-ekspert-ostanninovini-50237940.html> (дата звернення: 24.02.2023).
4. Наглядова статистика. *Офіційний сайт НБУ*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist#6> (дата звернення: 24.02.2023).
5. Татарин Н. Б., Лопушанський Р. В. Модернізація ринку страхування України в умовах пандемії

COVID-19. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 25. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/271> (дата звернення: 24.02.2023).

6. Що потрібно знати небанківським фінансовим установам під час воєнного стану. *Офіційний сайт НБУ*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/scho-pot-ribno-znati-nebankivskim-finansovim-ustanovam-pid-chas-voyennogo-stanu> (дата звернення: 24.02.2023).

7. The role of the insurance industry. *Веб-сайт Lloyd's* Copyright 2023. URL: <https://www.lloyds.com/news-and-insights/futureset/futureset-insights/ukraine-a-conflict-that-changed-the-world/role-of-insurance-industry/> (дата звернення: 24.02.2023).

8. Застраховатися від ризиків війни вже можна. Але страховки обмежені за сумами виплат та місцезнаходженням застрахованого. *Веб-сайт Mind.ua*. URL: <https://mind.ua/publications/20250600-zastrahuvatisya-vid-rizikiv-vijni-vzhe-mozhna-ale-strahovki-obmezheni-za-sumami-viplat-ta-misceznahodzhe> (дата звернення: 25.02.2023).

9. PwC. Opportunities await: How InsurTech is reshaping insurance. URL: https://www.pwc.com/gx/en/financial_services/assets/fintech-insurance-report.pdf (дата звернення: 26.02.2023).

10. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації: Розпорядж. Каб. Міністрів України від 17.01.2018 р. № 67-р: станом на 17 верес. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-p#Text> (дата звернення: 26.02.2023).

11. Огляд страхового ринку України. *Офіційний сайт Національного банку України*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/oglyad-strahovogo-rinku-ukrayini-za-i-pivrichchya-2022-roku> (дата звернення: 28.02.2023).

REFERENCES:

1. Neprobyvnyi polis: shcho vidbuvaetsia z voiennym strakhuvanniam v Ukraini. I koho vono mozhe «zakhystyty». [Bulletproof policy: what is happening with military insurance in Ukraine. And who can it "protect".] Spets proiekt mind. Suchasnyi litopys ukrainskoho biznesu. Available at: <https://mind.ua/publications/20245020-neprobivnij-polis-shcho-vidbuvaetsya-z-voennim-strahuvannyam-v-ukrayini>. (in Ukrainian)

2. Shcho zminuietsia u strakhuvanni v umovakh voiennoho stanu? [What changes in insurance under martial law?]. *European Business Association*. Available at: <https://eba.com.ua/shho-zminyuyetsya-u-strahuvanniv-uovah-voyennogo-stanu>. (in Ukrainian)

3. Cherniakhovskiy V. (2022) Plan Marshalla dlia ukrainskoho strakhovoho rynku [The Marshall Plan for the Ukrainian insurance market]. *NV Biznes*. Available at: <https://biz.nv.ua/ukr/experts/yak-vplinula-viyna-na-strahoviy-rinok-ekspert-ostanninovini-50237940.html>. (in Ukrainian)

4. Nahliadova statystyka [Supervisory statistics]. *Ofitsiyni sait NBU*. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist#6>. (in Ukrainian)

5. Tataryn N. B., Lopushanskyi R. V. (2021) Modernizatsiia rynku strakhuvannia Ukrainy v umovakh pandemii COVID-19. [Modernization of the insurance market of Ukraine in the conditions of the COVID-19 Pandemic]. Vol. 25. Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/271>. (in Ukrainian)

6. Shcho potribno znaty nebankivskym finansovym ustanovam pid chas voiennoho stanu. [What non-bank financial institutions need to know during martial law]. *Ofitsiyni sait NBU*. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/scho-potribno-znati-nebankivskim-finansovim-ustanovam-pid-chas-voyennogo-stanu>. (in Ukrainian)

7. The role of the insurance industry. *Lloyd's Copyright 2023*. Available at: <https://www.lloyds.com/news-and-insights/futureset/futureset-insights/ukraine-a-conflict-that-changed-the-world/role-of-insurance-industry>.

8. Zastrakhuvatisya vid ryzykiv viiny vzhe mozhna. Ale strakhovky obmezheni za sumamy vyplat ta mistseznakhodzhenniam zastrakhovanoho. [It is already possible to insure against the risks of war. But insurances are limited by the amount of payments and the location of the insured] *Mind.ua*. Available at: <https://mind.ua/publications/20250600-zastrahuvatisya-vid-rizikiv-vijni-vzhe-mozhna-ale-strahovki-obmezheni-za-sumami-viplat-ta-misceznahodzhe>. (in Ukrainian)

9. PwC. Opportunities await: How InsurTech is reshaping insurance. Available at: https://www.pwc.com/gx/en/financial_services/assets/fintech-insurance-report.pdf.

10. Pro skhvalennia Kontseptsii rozvytku tsyfrovoy ekonomiky ta suspilstva Ukrainy na 2018–2020 r. ta zatverdzhennia planu zakhodiv shchodo yii realizatsii [On the approval of the Concept of the Development of the Digital Economy and Society of Ukraine for 2018-2020 and the approval of the plan of measures for its implementation]: Rozporiadzh. Kab. Ministriv Ukrainy vid 17.01.2018 r. 67-r: stanom na 17 veres. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-p#Text>. (in Ukrainian)

11. Ohliad strakhovoho rynku Ukrainy. [Overview of the insurance market of Ukraine] *Ofitsiyni sait Natsionalnoho banku Ukrainy*. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/oglyad-strahovogo-rinku-ukrayini-za-i-pivrichchya-2022-roku>. (in Ukrainian)